

Preken

Van de Protestante Gemeente Enschede
Opstandings / Deta Kerk

Ds J. Zuurmond

11 maart 2012 – 3^e zondag van de veertigdagen – Ezechiël 14,12-23 - Johannes 2,13-25

Gemeente van Christus,

In de voorhof van de tempel wordt handel gedreven. Het stageld van de handelaren is hoog en willen ze quitte spelen dan zullen ze het moeten doorberekenen. Willen ze daarenboven ook nog een beetje winst maken dan moet de prijs nog verder opgeschroefd. De wisselkoers gewone munten – tempelmunten kan nooit één op één liggen. En die offerdieren zijn waarschijnlijk ook duurder dan vroeger. Kortom, het heilige en het profane komen samen en waar dat gebeurt daar schuurt het. Want moest in de tempel immers niet alles anders wezen? Is dat niet de functie van de tempel, dat er tenminste één plek is in het land, in de stad, in de buurt, waar het ander gaat. Een plek waar niet de economische wetmatigheden regeren, maar de Eeuwige, de God van Israël? Een lege plek in het midden – en precies die leegte is het tastbare bewijs van het einde van alle aardse macht, hoe groot en vanzelfsprekend die zich ook maakt. Maar juist die wezensvreemde plek, die open ruimte die symbool staat voor de andere mogelijkheid, die wordt bezet. Het is een handelshuis geworden. Ook hier in het heilige gelden de wetten van de markt. Je dacht toch niet echt dat het ooit anders kon?

Kent ónze samenleving nog zo'n heilige ruimte. Ruimte waar het anders kan? Lege ruimte, écht lege ruimte, waar – eindelijk – even niet de wetten van de markt regeren. Meer dan ooit tevoren in de geschiedenis leeft onze samenleving bij de gratie van winst en economische groei. We gelóven in de markt, de markt is ons geloof geworden. De markt lijkt anno ons almachtig, heilig. Ons heiligdom, onze andere mogelijkheid, is wellicht nog veel meer bezet en bedreigd dan in Jezus'dagen.

Wat Jezus met zijn optreden in de tempel doet is niets anders dan ruimte maken. Ruimte voor die God die een manifest ten leven schreef. Een heilige schoonmaak die ruimte geeft. Gevraagd naar zijn gezag verwijst hij cryptisch naar zijn lijf, naar zijn dood en opstanding. Een ander gezag heeft hij niet. Zo blijft de heilige ruimte leeg. Echt leeg. Jezus weigert de heilige ruimte weer te vullen. Zelfs niet met zichzelf. Breek deze tempel maar af... Leger dan leeg.

Goede mensen, het zijn duistere lezingen die we vandaag te horen krijgen. De Schrift, het Goede Boek, kent gelukkig ook andere, meer opgewekte verhalen, over goede mensen die goed doen, die op aarde Gods handen zijn. De Schrift vertelt gelukkig ook prachtige verhalen over een God die goed kan doen dankzij goede mensen. Maar er is in diezelfde Schrift ook deze kant. Dat wij mensen genadeloos door de mand vallen. Er bestaat een Loesje met de tekst; 'Zou God nog wel in ons geloven?' Ongetwijfeld provocerend bedoeld, maar in de lezingen van vandaag is het een vraag op leven en dood.

Na de tempelreiniging komen velen tot geloof. Omgekeerd, zo staat er met hetzelfde woord, gelooft Jezus niet meer in hen. Als zelfs het Heilige gevuld raakt met de afgoden van de tijd, wat wil 'geloof' dan nog zeggen? Als mensen de Heilige bevragen nét zoals zij de afgoden bevragen – zoals de oudsten die bij Ezechiël komen – hoe zouden ze dan ooit nog het antwoord van de Heilige kunnen verstaan? Dan is alles troebel. Dan lopen goed en kwaad onontwarbaar door elkaar. 'Zou God nog wel in ons geloven?' Nee, antwoordt Jezus, want hij kent allen en kent de mens van binnenuit. En zo zou het heel goed kunnen dat God ook niet in ons gelooft. Wij met ons bijbellezen, bidden en zingen. Met ons geloof en ons ongeloof en alles wat daartussen inzit. Misschien staat het er ook met ons – soms – vaak – al te vaak – net zo voor als met die ballingen uit Ezechiël. Dat zelfs de verwijzing naar die drie rechtvaardigen, Noach, Job en Daniël, voor ons geen redding meer kan betekenen. Eén rechtvaardige kan de hele wereld redden... maar dat betekent nog niet dat de hele wereld zich achter één rechtvaardige kan verschuilen. Dat betekent nog niet dat ik mij achter één zo'n rechtvaardige kan verschuilen. En Jezus die weet dat, hoe verdrietig ook. Jullie redden het niet met jullie handel, en je onrecht, je religie en je tempel en je kerk. Ik geloof niet meer in jullie geloof. Ik geloof niet meer in jullie. Ik ken jullie...

Goede mensen, nogmaals, het zijn duistere lezingen, vandaag. Lezingen die – laat ik voor me zelf spreken – ik misschien wel liever niet hoor. Zo'n dubbele goddelijke motie van wantrouwen bij het beste wat we hebben, ons geloof, werkt bepaald niet bemoedigend, stimulerend.

En toch misschien is het goed dat ook deze kant van het geloof af en toe klinkt. De kant van ons tekort schieten, steeds weer. De kant van onze troebelheid, van onze corruptie, steeds weer. Dat bij ons steeds weer goed en kwaad onontwarbaar door elkaar lopen. Zo zeer, dat God niet anders kan dan zijn geloof in ons opgeven. Ik ken jullie...

Hij kent ons – ook zo. Ook in onze diepste troebelheid. In onze diepe corruptie. Eindeloos eerlijk kent hij ons... omdat zijn kennen een liefdevol kennen is. Hij kent ons, en ziet ons zoals wij zijn. Hij ziet óók onze reddeloosheid, en loopt daar niet voor weg. Het is niet onopgemerkt gebleven. En van daaruit gaat Hij verder. Gaat het verder. Nee, soms gaat het niet verder dankzij ons. Soms gaat het verder ondanks ons. Soms gaat God verder ondanks ons.

Na de reiniging van de tempel wordt het Pascha. Breek maar af, die tempel, zegt hij. Een genadeloos oordeel. Ware het niet dat hij sprak over de tempel van zijn lichaam. Ware het niet dat deze rechtvaardige in zijn sterven de afbraak van de tempel, van al ons ten diepste gecorrumpeerde en daarmee zo toekomst-loze geloof, zelf op zich neemt.

Want al gaat de tempel aan puin en sterft de rechtvaardige, ik zal de tempel oprichten. Voorbij aan reddeloos verloren, voorbij aan de crisis, voorbij aan al jullie corruptie, voorbij aan alle beschaamde hartstocht. Zonen en dochters trekken uit, de ballingen tegemoet. De mens die alles verloor wordt opgericht en heeft daarin alles gedragen: dit leven, ons geloof en ongeloof, de dagen en nachten. In liefde gedragen. Amen.

[J.D. Zuurmond](#)